

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XVII Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodnicząca: SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: asystent sędziego Arkadiusz Radecki

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2012 r. w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa Pawła Smolnika

przeciwko Prominent CF Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z
siedzibą w Warszawie

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

- I. uznaje za niedozwolone i zakazuje Prominent CF Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - spółce komandytowej z siedzibą w Warszawie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:
 - „W razie odstąpienia od umowy Pożyczkodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielanej pożyczki, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej (...)”,
 - „Opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie niniejszej umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5 % wartości pożyczki”;
 - „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd: Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście”;
- II. w pozostałym zakresie powództwo oddała;
- III. znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego;
- IV. nakazuje pobrać od Prominent CF Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - spółki komandytowej z siedzibą w Warszawie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem połowy opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

- V. opłatę od pozwu w części nieobciążającej pozwanego, od której powód był zwolniony, przejmuje na rachunek Skarbu Państwa;
- VI. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Prominent CF Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością-spółki komandytowej z siedzibą w Warszawie.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

sygn. akt XVII AmC 4877/11

UZASADNIENIE

Powód Paweł Smolnik wniósł w dniu 20 lipca 2011 r. pozew przeciwko „PROMINENT CF” Sp. z o.o. Spółka Komandytowa w Warszawie o uznanie za niedozwolone następujących postanowień wzorca umowy stosowanego w obrocie z konsumentami o nazwie Umowa pożyczki nr SZC/12/04/2011 z dnia 13 kwietnia 2011 r.:

- § 6 ust. 1:

- a) Pożyczkobiorca zobowiązuje się do ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki przed jej wypłatą przez Pożyczkodawcę, przy czym wartość przyjętego zabezpieczenia nie może być niższa niż 250% wartości pożyczki, poprzez jedną lub większą ilość zabezpieczeń podanych poniżej
 - b) wystawienie weksla własnego in blanco wraz ze stosowną deklaracją wekslową i oświadczeniem o poddaniu się rygorowi egzekucji z art. 777 pkt 5 kpc,
 - c) zlecenie dyspozycji obciążenia rachunku bankowego Pożyczkobiorcy – polecenie zapłaty,
 - d) poręczenie osób trzecich,
 - e) ustanowienie hipoteki,
 - f) blokada środków na rachunku bankowym,
 - g) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
 - h) cesja należności,
 - i) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej z funduszem inwestycyjnym – cena wykupu,
- § 6 ust. 3 „Dokumenty związane z ustanowieniem prawnego zabezpieczenia spłaty pożyczki wraz z odsetkami staną się integralną częścią niniejszej umowy z chwilą ich zaakceptowania przez Pożyczkodawcę”
- § 13 „W razie odstąpienia od umowy pożyczkodawca obowiązany jest zwrócić niezwłocznie poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielonej pożyczki, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej”,

- § 13 „Opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki”,
- § 16 ust. 3 „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd: Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście”.

oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż zapisy umowy nie konkretyzują obowiązków pożyczkobiorcy odnośnie dokonywanego zabezpieczenia, a przyjęte postanowienia umowne dają pożyczkodawcy nieograniczone możliwości odmówienia konsumentowi przyjęcia zaproponowanej przez niego formy zabezpieczenia - zatem postanowienia te uzależniają spełnienie świadczenia tylko i wyłącznie od woli kontrahenta, jednocześnie przyznają mu prawo wiążącej dla konsumenta interpretacji zabezpieczeń oraz wyłączną możliwość wyboru sposobu zabezpieczenia.

Ponadto powód wskazał, że przedmiotowa umowa poza wskazaniem 10-cio dniowego terminu do odstąpienia od umowy, nie zawiera informacji, w jaki sposób konsument ma realizować uprawnienie do odstąpienia od umowy, oraz nie konkretyzuje przypadku braku realizacji umowy z winy pożyczkodawcy oraz związanej z tym procedury zwrotu pobranych od konsumenta opłat. Dodatkowo, zgodnie z umową w przypadku odstąpienia od niej przez pożyczkobiorcę, wykluczona jest możliwość żądania zwrotu opłaty przygotowawczej.

Kolejnymi argumentami, które w ocenie powoda wskazują na abuzywność wskazanych przez niego klauzul umownych, było to, że powód nie miał faktycznego wpływu na kształt treści zaskarżonych postanowień, co prawda przedstawiony przez pozwanego wzór umowy zwierał niewypełnione pola, dotyczące np. wysokości opłaty przygotowawczej czy właściwości sądu, jednakże powód nie miał realnego wpływu na sposób ich wypełnienia.

Powód podniósł także, że wskazana przez pozwanego w umowie wysokość opłaty przygotowawczej na poziomie 5% wartości pożyczki, jest oderwana od rzeczywistej wysokości kosztów, jakie poniósł pozwany w związku z zawarciem umowy. W związku ze znaczącą wysokością kwoty opłaty przygotowawczej, w ocenie powoda nabiera ona raczej charakteru kary umownej związanej z odstąpieniem przez powoda od umowy pożyczki.

W odpowiedzi na pozew pozwany „PROMINENT CF” Sp. z o.o. Spółka Komandytowa w Warszawie wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że chybiony jest zarzut powoda o nieinformowaniu w umowie pożyczki o sposobie zabezpieczenia jej spłaty, albowiem z wzorca umowy wynika, że wartość zabezpieczenia nie może być niższa od 250 % wartości udzielanej pożyczki. Wzorzec zawiera także wykaz akceptowanych form zabezpieczenia - pozostawiając konsumentowi możliwość wyboru formy (lub form) dla niego dogodnych, pozostawiając jedynie pożyczkodawcy prawo do akceptacji zaproponowanych przez konsumenta zabezpieczeń.

Pozwany uznał za nietrafiony zarzut braku określoności sytuacji, w których z winy pożyczkodawcy nie dochodzi do realizacji przedmiotu umowy pożyczki, w związku z czym obowiązany jest on do zwrotu pożyczkobiorcy wszystkiego co ten świadczył na jego rzecz łącznie z opłatą przygotowawczą. Pozwany wskazał, że zawarte we wzorcu umownym postanowienie §13 zdanie trzecie jest odbiciem postanowienia art. 11 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim, a więc jako takie nie może być potraktowane jako niedozwolona klauzula umowna. Pozwany podniósł także, że wskazana w umowie wysokość opłaty przygotowawczej stanowi rzeczywisty koszt pozwanego poniesiony celem przygotowania i zawarcia umowy, którego wysokość była indywidualnie z powodem uzgodniona – o czym świadczy odrębność wpisu „5%”. Zdaniem pozwanego także zapis §16 ust. 3 dot. właściwości sądowej umownej, był indywidualnie uzgodniony z powodem – o czym świadczy odrębność zapisu tego postanowienia – a więc jako taki, nie stanowi klauzuli niedozwolonej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Prominent CF Sp. z o.o. Spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie została wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000213287. Przedmiotem jej działalności jest m.in. pośrednictwo finansowe i udzielanie kredytów (dowód: odpis KRS k. 24-30). Pozwany wykonując działalność gospodarczą posługuje się w relacjach z konsumentami wzorcem umownym pod nazwą „Umowa Pożyczki” (k. 9-12) oraz „Aneks do Umowy Pożyczki” (k. 13) i „Załącznik nr 1 do Umowy Pożyczki” (k.14).

We wzorcu umownym „Umowa Pożyczki” znajdują się postanowienia o następującej treści:

- § 6 ust. 1 „Pożyczkobiorca zobowiązuje się do ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki przed jej wypłatą przez Pożyczkodawcę, przy czym wartość przyjętego zabezpieczenia nie może być niższa niż 250% wartości pożyczki, poprzez jedną lub większą ilość zabezpieczeń podanych poniżej:
 - wystawienie weksla własnego in blanco wraz ze stosowną deklaracją wekslową i oświadczeniem o poddaniu się rygorowi egzekucji zgodnie z treścią art. 777 pkt 5 kpc,
 - zlecenie dyspozycji obciążenia rachunku bankowego Pożyczkobiorcy – polecenie zapłaty,
 - poręczenie osób trzecich,
 - ustanowienie hipoteki,
 - blokada środków na rachunku bankowym,
 - przewłaszczenie na zabezpieczenie,
 - cesja należności,
 - cesja praw z polisy ubezpieczeniowej z funduszem inwestycyjnym – cena wykupu,

- § 6 ust. 3 „Dokumenty związane z ustanowieniem prawnego zabezpieczenia spłaty pożyczki wraz z odsetkami staną się integralną częścią niniejszej umowy z chwilą ich zaakceptowania przez Pożyczkodawcę.”
- § 13 zd. 1 „Opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki”,
- § 13 zd. 3 „W razie odstąpienia od umowy Pożyczkodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielonej pożyczki, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej (...).”,
- § 16 ust. 3 „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez są: Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście” (okoliczności niesporne).

Konsument zawierając z pozwanym umowy w oparciu o powołane wyżej wzorce nie ma możliwości negocjowania treści poszczególnych klauzul, w tym także nie ma wpływu na treść wypełnianych odręcznie przez pełnomocnika pozwanego pustych pól formularza dotyczących wysokości ustalonej opłaty przygotowawczej (§13 zdanie 1) i sądu właściwego dla rozstrzygnięcia ewentualnych sporów (§16 ust. 3).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron, jak również nie budziły wątpliwości Sądu co do swojej wiarygodności oraz w oparciu o zeznania powoda Pawła Smolik, które Sąd uznał za wiarygodne, albowiem są niesprzeczne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowy oraz są logiczne i spójne. Ponadto doświadczenie życiowe także pozwala na przyznanie waloru wiarygodności zeznaniom, w szczególności w odniesieniu do braku możliwości negocjacji warunków umowy, także w odniesieniu do tych jej uregulowań, co do których wzór umowy pozostawia wolne miejsca na ich wypełnienie przy podpisywaniu umowy, a które przez fakt standardowego posługiwania się tożsamymi zapisami bez możliwości ich negocjacji zdaniem Sądu są w istocie także wzorem umowy, pomimo braku tradycyjnej formy pisemnego wzorca umowy. W tym kontekście należy podnieść, że powszechnie znanym faktem jest sposób działania firm udzielających kredytów konsumentom na stosunkowo niewielkie kwoty i bez zbędnych formalności. Zakresem zainteresowań owych przedsiębiorców są osoby, które nie mają szansy uzyskania kredytu bankowego lub dla których procedura bankowa jest niedostępna ze względu na zbyt dużą złożoność czy też brak wymaganych przez banki zabezpieczeń, zazwyczaj bardziej rygorystycznie ocenianych niż przez inne firmy parające się udzielaniem pożyczek. Te okoliczności wpływają na sytuację konsumenta wobec przedsiębiorcy, który z góry jest na słabszej pozycji, gdyż tylko od woli jego kontrahenta uzależnione jest to czy konsument uzyska środki finansowe, zazwyczaj bardzo pożądane dla realizacji określonych przez konsumenta celów.

W tych okolicznościach zdaniem Sądu absolutnie wiarygodne stają się twierdzenia powoda, że konsument nie ma możliwości wpływu na treść warunków umowy innych niż jej essentialia negotii a wzorce umów obejmują także te klauzule, które co prawda są uzupełniane

odręcznie jednak nie są uzgadniane indywidualnie i standardowo są stosowane we wszystkich umowach z konsumentami w takim samym brzmieniu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne.

Sąd uznał, że zasadnym jest powództwo w zakresie, w jakim powód zażądał uznania niedozwolone postanowień wzorca umownego pod nazwą „Umowa Pożyczki” o treści:

- „W razie odstąpienia od umowy Pożyczkodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielanej pożyczki, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej (...);
- „Opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie niniejszej umowy pożyczki strony ustaliły na 5% wartości pożyczki”;
- „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd: Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście”;

Analizując abuzywność zakwestionowanych postanowień umownych, wskazać należy, że w myśl art. 385¹ § 1 k.c. za niedozwolone uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Oznacza to, że dla uznania określonego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania z konsumentami konieczne jest stwierdzenie, że spełnia ono łącznie następujące przesłanki:

1. nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem (zostało narzucone konsumentowi),
2. nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
3. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
4. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta.

Zgodnie z art. 385¹ § 3 k.c. nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Dyrektywa 93/13/EWG o niedozwolonych klauzulach w umowach konsumenckich z dnia 5 kwietnia 1993 r. (Dz. Urz. UE L 95/29 z dnia 21 kwietnia 1993 r.), której skutkiem była m.in. implementacja do kodeksu

cywilnego przepisów art. 385¹ - 385³, określa w art. 3 ust. 2, że warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Taką formę ma właśnie wzorec umowy stosowany przez pozwanego. Wreszcie, art. 385¹ § 4 ustala, że ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Pozwany w toku procesu podnosił, że zawarte we wzorcu umownym niewypełnione pola w §13 zdanie 1 oraz §16 ust. 3 są przedmiotem indywidualnych uzgodnień z konsumentem i uzupełniane dopiero po dojściu do porozumienia co do kwestii wysokości opłaty przygotowawczej (§13) i sądu, który będzie właściwy do rozstrzygnięcia sporów, które mogą wynikać w związku z zawieraną umową (§16). Powód podniósł, że to, iż wskazane wyżej pola umowy są wypełniane długopisem, odręcznie za każdym razem dowodzi, że ich treść jest za każdym razem indywidualnie uzgadniana z konsumentem. W ocenie Sądu powyższe twierdzenia pozwanego nie znajdują uzasadnienia w zgromadzonych w sprawie dowodach w szczególności w zeznaniach powoda o czym mowa wyżej. Dodatkowo w tym miejscu należy podkreślić, że powszechnie przyjmuje się, że postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą takie, które były w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta (zobacz: Agnieszka Rzetecka-Gil *Komentarz do art. 385¹ k.c.*, LEX). W rozpatrywanym przypadku, pozwany przedsiębiorca bez jakichkolwiek negocjacji z konsumentem uzupełnia wskazane wyżej pola wzorca umownego, co w ocenie Sądu dowodzi, że wpisywanie do wzorca określonych treści następuje niejako „automatycznie”, a treść wpisów jest konsumentowi narzucona, tak więc nie można przyjąć, by kwestie, których wpisy dotyczą, były przedmiotem indywidualnych negocjacji pomiędzy stronami umowy, bądź by konsument miał jakkolwiek rzeczywisty wpływ na ich treść.

Wskazane powyżej postanowienia nie dotyczą głównych świadczeń stron, bowiem regulują kwestie zwrotu kosztów udzielonej pożyczki w przypadku odstąpienia od umowy, opłaty przygotowawczej za przygotowanie i zawarcie umowy oraz właściwości sądu, w przypadku sporów wynikłych na tle wykonywania zawieranej umowy.

Przedmiotem badania Sądu w przypadku zaskarżonych klauzul stała się ich ewentualna sprzeczność z dobrymi obyczajami, jak również ustalenie, czy ukształtowane nimi prawa i obowiązki stron nie naruszają rażąco interesów konsumenta.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające na niekorzyść od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko

jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c.

Dokonując analizy wymienionych wyżej klauzul umownych, Sąd stwierdził, że pozostają ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszają interesy konsumentów.

Klauzula zawarta w §13 wzoru umowy o treści „Opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie niniejszej umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki. (...) W razie odstąpienia od umowy Pożyczkodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez Pożyczkobiorcę na rzecz Pożyczkodawcy koszty udzielanej pożyczki, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej (...)” tylko pozornie stanowi odbicie art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zmianami). Zgodnie bowiem z art. 11 ust. 1 w/w ustawy, konsument z zastrzeżeniem ust. 6 i art. 12 ust. 1, może w terminie 10 dni od zawarcia umowy odstąpić od umowy o kredyt konsumencki bez podania przyczyny. Zgodnie z ust. 5 powyższego przepisu, w razie odstąpienia od umowy kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia. Nie budzi wątpliwości Sądu, że przepis art. 11 ust. 5 ustawy wiąże uprawnienie kredytodawcy do zatrzymania opłaty przygotowawczej z odstąpieniem od umowy wyłącznie przez konsumenta. Przyznanie przedsiębiorcy przywileju, w postaci uprawnienia do zatrzymania pobranej opłaty przygotowawczej ma na celu zrównoważenie i interesów stron umowy, ponieważ powyższe uprawnienie przedsiębiorcy jest powiązane z przyznaniem konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia i ma na celu zrekompensowanie mu poniesionych w związku z zawarciem umowy kosztów. Natomiast w rozpatrywanym przez Sąd przypadku wzorzec umowny stosowany przez pozwanego w §10 przyznaje prawo do odstąpienia od umowy w terminie dziesięciodniowym tak pożyczkobiorcy jak pożyczkodawcy. Paragraf 13 wzorca wskazuje, że w razie odstąpienia od umowy pożyczkodawca jest obowiązany niezwłocznie zwrócić poniesione przez pożyczkobiorcę na rzecz pożyczkodawcy koszty

udzielanej pożyczki, z wyjątkiem m. in. opłaty przygotowawczej. Jednocześnie w paragrafie tym *in fine* przedsiębiorca zastrzegł, że opłata przygotowawcza podlega zwrotowi tylko w sytuacji opisanej w §12 – zgodnie z którym, pożyczkodawca zwróci pożyczkobiorcy wszelkie poniesione przez niego opłaty jedynie w sytuacji, gdy z winy pożyczkodawcy nie dojdzie do realizacji przedmiotu umowy w terminie 14 dni roboczych od terminu powstania wymagalności. W brzmieniu §13 wzorca istotne zdaniem Sądu jest to, że nie precyzuje on, z odstępniem której ze stron związana jest możliwość zatrzymania opłaty przygotowawczej. Z §12 wynika, że zwrot opłaty przygotowawczej nastąpi wyłącznie w przypadku, kiedy do realizacji przedmiotu umowy nie dojdzie wyłącznie z winy przedsiębiorcy – czyli nie będzie on zobowiązany do zwrotu opłaty przygotowawczej w każdym innym przypadku. Powyższa konstrukcja umowy w zestawieniu z jej §10 ust. 2 powoduje, że w przypadku jeśli z uprawnienia do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia skorzysta przedsiębiorca, będzie on uprawniony do zatrzymania pobranej od konsumenta opłaty przygotowawczej. Należy wskazać, że art. 11 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi wyjątek od ogólnej reguły obowiązku zwrotu wszystkiego, co strony świadczyły sobie wzajemnie na podstawie umowy (art. 494 k.c.) i jako wyjątek musi być interpretowany i stosowany ściśle, zgodnie z intencją ustawodawcy, który przewidział jego dobrodziejstwo wyłącznie w przypadku, kiedy od umowy odstępuje konsument. W stosowanym przez przedsiębiorcę wzorcu umownym doszło do naruszenia stworzonej przez ustawodawcę równowagi. Zgodnie z jego treścią, przedsiębiorca obowiązany jest do zwrotu konsumentowi opłaty przygotowawczej nie tylko w przypadku, kiedy konsument korzysta z prawa odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od dnia jej zawarcia (co przewiduje ustawa), ale również w przypadku, kiedy to on sam korzysta z takiego prawa, które zastrzegł sobie we wzorcu umownym. W ocenie Sądu jest to konstrukcja niedopuszczalna, albowiem obciąża wyłącznie konsumenta konsekwencjami finansowymi (w postaci utraty prawa do zwrotu opłaty przygotowawczej) odstąpienia od umowy przez którąkolwiek ze stron.

W oparciu o powyższe rozważania, należy jednoznacznie stwierdzić, że powyższa klauzula umowna stosowana przez pozwanego jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, ponieważ kształtuje ona prawa i obowiązki pomiędzy pozwanym a konsumentem w sposób asymetryczny na niekorzyść tego ostatniego, naruszając przede wszystkim ekonomiczne interesy konsumenta. W rozpatrywanym przypadku, wzorzec umowny niewątpliwie pogarsza sytuację konsumentów, w stosunku do tej, jaką mieliby w przypadku stosowania wyłącznie reguł stworzonych przez ustawodawcę w ustawie o kredycie konsumenckim, co także jest z założenia nieuczciwym postępowaniem (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 25 maja 2010 r., VI ACa 1256/09, LEX nr 785636)..

Ponadto, zakwestionowana klauzula umowna mieści się w zakresie postanowienia art. 385³ pkt 13 k.c., zgodnie z którym, za niedozwolone postanowienia umowne uważa się te, które przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiadają, rozwiązują i lub odstępują od umowy. W rozpatrywanym przypadku w/w norma aktualizuje się poprzez fakt, że zgodnie z kwestionowanym postanowieniem umownym konsument traci prawo do zwrotu uiszczonych opłat przygotowawczych także w przypadku, kiedy to przedsiębiorca odstępuje od umowy. W

świecie ugruntowanego orzecznictwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., sygn. akt I CK 297/2005) naruszenie jednego z postanowień art. 385³ k.c. przesądza o jednoczesnym naruszeniu art. 385¹ § 1 k.c., który definiuje pojęcie postanowienia niedozwolonego.

W odniesieniu do klauzuli umownej o treści „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd: Sąd Rejonowy Warszawa Śródmieście”, również istotne jest, że nie była ona przedmiotem indywidualnych uzgodnień z konsumentem, także w części wpisanej pismem ręcznym długopisem, o czym wyżej. W ocenie Sądu sprzeczność omawianej klauzuli z dobrymi obyczajami przejawia się w asymetryczności praw na niekorzyść konsumenta, ponieważ każdy przypadek sporu pomiędzy pozwanym a konsumentami zostaje poddany kognicji sądu właściwego dla siedziby pozwanego, niezależnie od tego, która strona umowy występuje z powództwem. Jest to zabieg niewątpliwie nieuczciwy wobec konsumenta, ponieważ wyłącza właściwość sądu jego miejsca zamieszkania w każdym przypadku. Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której konsument występuje przeciwko pozwanemu z roszczeniem odszkodowawczym powstałym na tle niewłaściwego wykonania umowy. W braku kwestionowanej klauzuli konsument mógłby wystąpić z pozwem do sądu właściwego dla jego miejsca zamieszkania, z powołaniem się na miejsce wykonania zobowiązania pieniężnego, jakim w tym przypadku jest odszkodowanie jakiego się domaga, które jako świadczenie pieniężne powinno być w myśl art. 454. § 1kc spełnione w miejscu zamieszkania wierzyciela.

Reasumując stwierdzić należy, że badana klauzula narzuca konsumentom właściwość sądu w sytuacjach, w których mieliby oni prawo wyboru sądu według właściwości przemiennej. Zakwestionowane postanowienie narusza zatem interesy konsumentów. Naruszenie to należy uznać za rażące, bowiem utrudnia ono konsumentom dostęp do sądu, co może potencjalnie wpływać na skuteczność obrony praw oraz dochodzenia przez nich swoich roszczeń.

Odnosząc się do pozostałych kwestionowanych przez powoda klauzul, to Sąd nie stwierdził aby rażąco naruszały one interesy konsumentów. W szczególności nie narusza tych interesów zapis wzorca umowy, który nakłada na pożyczkobiorcę obowiązek ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki przed jej wypłatą, przez jedną lub większą ilość zabezpieczeń spośród wskazanych we wzorcu. Zakwestionowany zapis §6 w części w której został wskazany w pozwie nie reguluje bowiem sposobu wyboru tych zabezpieczeń ani nawet nie dotyczy prawa pożyczkodawcy swobodnego wyboru tych zabezpieczeń czy też oceny ich skuteczności. Zdaniem Sądu brzmienie tego paragrafu w kwestionowanym w pozwie zakresie jest irrelevantne dla praw i obowiązków powoda, zaś sama wysokość zabezpieczeń nie była kwestionowana przez powoda aczkolwiek nie wydaje się być nadmiernie wygórowana.

Podobnie w ocenie Sądu nie jest sprzeczny z dobrymi obyczajami ani też nie narusza rażąco interesów konsumenta zapis wzorca umowy stanowiący, że dokumenty związane z ustanowieniem prawnego zabezpieczenia spłaty pożyczki wraz z odsetkami staną się integralną częścią niniejszej umowy z chwilą ich zaakceptowania przez Pożyczkodawcę. Z punktu widzenia interesów obu stron umowy wydaje się być pożądane aby integralną częścią umowy pożyczki stały się także inne niż umowa dokumenty, o ile określają one prawa i

obowiązki stron umowy. Niewątpliwie także dokumenty stanowiące zabezpieczenie spłaty takie prawa określają a zatem jest racjonalne, aby strony włączyły je do umowy, zaś chwila w jakiej to następuje, czyli data akceptacji zabezpieczeń przez pożyczkodawcę jest w istocie pierwszą możliwym momentem ich włączenia do umowy.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia szczegółowo określone w wyroku wzorca umownego stosowanego przez pozwanego.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. znosząc je wzajemnie między stronami na podstawie art. 100 k.p.c., gdyż każda ze stron częściowo proces wygrała a częściowo przegrała. Z tej samej przyczyny Sąd obciążył pozwaną tylko połową opłaty od pozwu od uiszczenia której powód był zwolniony.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzone na podstawie art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c., obciążając kosztami pozwaną.